ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna a soudců Ondřeje Mrákoty a Pavla Molka v právní věci žalobce: **R. A.**, zast. advokátem JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M., Ovenecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7 – Holešovice, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 9. 2020, čj. OAM-97/LE-LE05-HA12-2019, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 2. 11. 2021, čj. 29 Az 14/2020-55,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 2. 11. 2021, čj. 29 Az 14/2020 - 55, **se ruší.**

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 9. 2020, čj. OAM-97/LE-LE05-HA12-2019, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení před krajským soudem ani na náhradu nákladů řízení před Nejvyšším správním soudem.

IV. Ustanovenému advokátovi JUDr. Maroši Matiaškovi, LL.M. **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti ve výši 8 228 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] V tomto rozsudku se NSS věnuje situaci členů náboženského hnutí (muslimského společenství) Ahmadíja v Pákistánu. Jejich postavení je podle dostupných informací obecně velmi nepříznivé, příznivci Ahmadíje jsou v Pákistánu diskriminováni, což má už samo o sobě dopad na rozhodování o udělení mezinárodní ochrany. Dále se NSS věnuje i obecné otázce věrohodnosti azylového příběhu.

[2] Žalobce (stěžovatel) je občanem Pákistánu. Po přicestování do Česka požádal o udělení mezinárodní ochrany. V žádosti a poté během pohovoru uvedl, že je členem náboženského hnutí Ahmadíja, jehož členové jsou v Pákistánu perzekuováni. S diskriminací i násilím se setkával už od útlého věku ve škole, když se neodebral se spolužáky k modlitbě nebo když nesouhlasil s výkladem Koránu, který zastával učitel. Za nesplnění školních povinností byl od vyučujících trestán přísněji, než jeho spolužáci. Během studií musel být po útoku na ulici ošetřen. Jelikož nemohl kvůli svému vyznání sehnat práci, vrátil se zpět do rodné vesnice a žil s rodiči. Tam byl podruhé napaden na ulici (u lékárny) takovým způsobem, že musel být ošetřen v nemocnici. V létě 2018 došlo ke dvěma útokům na jeho rodinu. Nejprve byl neznámým pachatelem postřelen jeho otec, významná osoba v hnutí Ahmadíja v jejich kraji, když spolu se stěžovatelem stáli před domem. Tři dny na to jim neznámý pachatel zapálil pole s úrodou pro zvěř. Stěžovatel si myslí, že za útoky stojí členové skupiny *Tahaffuz-e-Khatme Nabuwwat*. Na policii se s těmito incidenty neobraceli, jelikož ze zkušeností věděli, že to nemá smysl. Pouze požár na poli rodina policii ohlásila, nicméně policie se nejprve věcí nezabývala vůbec, podruhé ji sice zaevidovala, ale nic nevyšetřila.

[3] Žalovaný stěžovateli mezinárodní ochranu v žádné formě neudělil. Dospěl k závěru, že stěžovatel velmi pravděpodobně je Ahmadíjec, nicméně jeho azylový příběh není konzistentní a nepůsobí proto věrohodně. Stěžovatel v průběhu pohovoru podle žalovaného měnil pořadí jednotlivých událostí. Současně stěžovatel jen nejasně vysvětlil, proč se neobracel na policii. Protichůdná jsou pak i tvrzení stěžovatele, že se Ahmadíjci nemají kde modlit, načež později říká, že chodí jednou denně do mešity. Žalovaný také odkázal stěžovatele na možnost vnitřního přesídlení do města Rabwah, které je čistě ahmadíjské.

[4] Stěžovatel se bránil žalobou u Krajského soudu v Hradci Králové. Krajský soud se zabýval pouze tím, jestli byl azylový příběh stěžovatele věrohodný. Řídil se přitom rozsudkem NSS ze dne 10. 12. 2020, čj. 1 Azs 321/2020-29, podle kterého je třeba v těchto případech nejprve posoudit věrohodnost azylového příběhu a případně se až poté zabývat tím, zdali byl naplněn některý důvod pro udělení azylu či doplňkové ochrany. Krajský soud se nijak nevyslovil k tomu, zda stěžovatel je Ahmadíjec, nebo ne, a rovnou přistoupil k posouzení toho, jestli je jeho popis útrap, které doma zažíval, věrohodný. Shodl se s žalovaným, že stěžovatel se dopustil při pohovoru tří nesrovnalostí. Nepopisoval útoky na jeho rodinu a majetek vždy časově sousledně; tvrdil, že se nemá kde modlit, ale pak popisoval, jak chodí do mešity; a nakonec tvrdil, že nemůže kvůli svému vyznání získat obživu, nicméně že jeho rodina vlastní hospodářství, které je výnosné. Žalobu proto zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Stěžovatel v kasační stížnosti tvrdí, že krajský soud se stejně jako žalovaný nepřiměřeně zaměřil na drobné nesrovnalosti v jeho výpovědi. Tato údajně vzájemně rozporná tvrzení se navíc nutně nevylučují, ale mohou platit zároveň. Dále podle stěžovatele krajský soud a žalovaný špatně vyhodnotili situaci Ahmadíjců v Pákistánu. Zaměřili se jen na věrohodnost výpovědi stěžovatele, ale nijak se nevypořádali s otázkou, jestli nemůže být pronásledování pravděpodobné v budoucnu. Upozorňuje na to, že takovým pronásledováním může být i to, že by byl nucen veřejně skrývat své náboženské vyznání. Závěrem stěžovatel nesouhlasí s tím, jak krajský soud reagoval na možnost vnitřního přesídlení do nově vzniklého ahmadíjského města Rabwah. Z podkladů k rozhodnutí žalovaného totiž vyplývá, že i v tomto městě se Ahmadíjci potýkají s velkými obtížemi, což tvrdil i stěžovatel ve své výpovědi.

[6] Žalovaný trvá na tom, že azylový příběh stěžovatele nebyl věrohodný a že se stěžovatel snaží pouze legalizovat svůj pobyt v ČR. Navrhl kasační stížnost zamítnout.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[7] Ve věcech, ve kterých před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, je kasační stížnost přijatelná, jen pokud podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele (§ 104a s. ř. s.). V souladu s judikaturou (např. usnesení ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS) shledal NSS kasační stížnost přijatelnou, neboť zjistil, že rozhodnutí krajského soudu je zatíženo vadami, které mohly mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Identifikace těchto pochybení může mít dopad na obecnější praxi krajských soudů v azylových věcech.

[8] Kasační stížnost je i důvodná.

[9] Hned v úvodu NSS upozorňuje, že velmi podobnou situací se zabýval Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 31. 5. 2021, čj. 32 Az 31/2019 - 65, kterým naopak rozhodnutí žalovaného zrušil. Kasační stížnost žalovaného pak NSS odmítl pro nepřijatelnost a ztotožnil se se závěry brněnského krajského soudu (usnesení ze dne 14. 10. 2021, čj. 9 Azs 157/2021 - 29).

[10] Úvahy žalovaného i krajského soudu jsou nezákonné ve dvou rovinách. Nejprve nesprávně posoudili věrohodnost stěžovatelova azylového příběhu. Tam ale jejich úvahy neměly skončit. Měli se zabývat jednak problémy s vnitřním přesídlením do města Rabwah, a pak také, a to především, hrozbou pronásledování při návratu do Pákistánu.

K nevěrohodnosti azylového příběhu

[11] Co se týká nevěrohodnosti azylového příběhu, ta nastává podle judikatury NSS až v případě zásadních nesrovnalostí. Nestačí, pokud se v příběhu objevují jen drobné odchylky, které ale jinak nenarušují hlavní linii příběhu žadatele. Pokud je příběh konzistentní a odpovídá také informacím a zjištěním o zemi původu, pak nesrovnalosti

v okrajových příběhových liniích nejsou relevantní (za všechny shrnující rozsudek ze dne 30. 9. 2020, čj. 2 Azs 165/2019-57, body 30-37).

[12] V rámci pohovoru stěžovatel na dotaz „*Jak to myslíte, že policie nebude nic dělat?*“ odpověděl: „*My to víme, protože jednou zapálili naše pole, byli jsme na policii, ale oni řekli, že máme přijít příště, že teď nemají čas. Když postřelili tátu, nic se mu nestalo, policie měli jen samé řeči. Když napadli naší mešitu, natáčeli si to na video, bylo to v televizi. Policie, stát nic nedělali, nic se nestalo. Těm, co to udělali, se nic nestalo. Imám říkal v televizi, že děkuje starostovi, že mohli zapálit naši mešitu.*“ (doslovný přepis).

[13] Z této odpovědi žalovaný dovodil (a krajský soud souhlasil), že stěžovatel přehazuje pořadí incidentů, protože později uvedl, že nejprve došlo k jeho napadení a teprve potom k postřelení jeho otce a zapálení pole. Odpověď ale není formulována tak, že by uváděla incidenty chronologicky. Naopak je z ní patrné, že stěžovatel mluví z pohledu přítomnosti a vyjmenovává různé události, které se v jeho životě staly a které ho vedou k závěru, že pákistánská policie Ahmadíjcům nepomůže. Samotná otázka byla formulována velmi obecně, nijak nesměřovala k tomu, že by měl stěžovatel odpovídat chronologicky. V odpovědi tak není nic, z čeho by žalovaný mohl nabýt dojmu, že na sebe popsané události časově navazují. Nadto se žalovaný mohl stěžovatel vhodně položenými otázkami zeptat na upřesnění.

[14] Žalovaný a krajský soud dále stěžovateli vyčítají, že v žádosti o udělení mezinárodní ochrany nejprve uvedl, že se Ahmadíjci nemají kde modlit, že nemají žádné mešity, ale později při pohovoru řekl, že se chodí modlit do místní ahmadíjské mešity. K tomu NSS dodává následující. Je pravda, že slova „žádné mešity“ či „nemáme kde se modlit“ vyznívají absolutně, je nicméně třeba vnímat příběh jako celek. Sám žalovaný v rozhodnutí cituje zprávy MZV USA z roku 2020 a MV Velké Británie z roku 2018, ve kterých se jasně uvádí, že pákistánské orgány často nuceně uzavírají ahmadíjské mešity nebo policie zabraňuje vstupu do nich. Pokud tak nečiní samotný stát, najdou se mezi soukromými osobami útočníci na přicházející věřící, přičemž státní orgány proti nim žádným způsobem nezasahují. Ještě před postavením mešity správní orgány systematicky neudělují stavební povolení nebo zakazují modlitebny nazývat „mešitami“ (s. 13 a 14 rozhodnutí). Pokud si sám žalovaný všechny tyto informace uvědomuje, zapadá i stěžovatelovo tvrzení, že se „nemá kam chodit modlit“, do informací o Pákistánu a není s nimi nijak v rozporu. NSS to považuje spíše za nepřesné a nadnesené vyjádření než informaci, která by byla lživá.

[15] Nakonec k výtce, že stěžovatel tvrdil, že nemůže sehnat práci a obživu, ale později řekl, že se uživí z hospodářství jeho rodičů. I zde NSS souhlasí se stěžovatelem. Tyto dvě informace si vzájemně nijak neodporují. Stěžovatel popsal, že studoval na univerzitě, ucházel se o práce ve svém oboru (počítačová technika), nicméně vždy s ním byl pracovní pohovor kvůli jeho víře ukončen (potenciální zaměstnavatel ukončil pohovor v okamžiku, kdy zjistil, že stěžovatel je Ahmadíjec). To, že se stěžovatel nakonec musel vrátit k rodičům, kteří ho nadále i v dospělosti živí, nevylučuje, že nemůže najít zaměstnání.

[16] NSS proto neshledal v tvrzeních stěžovatele „rozpor“, pro který by byl stěžovatelův příběh nevěrohodný. Příběh stěžovatele je konzistentní a odpovídá i informacím o zemi původu. Pokud lze uvedené výpovědi vůbec považovat za rozporné, tak se jedná pouze o informace okrajové. Tato kasační námitka je proto důvodná.

K otázce nebezpečí, které stěžovateli hrozí po návratu do Pákistánu

[17] Důvodná je i námitka, podle které žalovaný a krajský soud nesprávně zhodnotili hrozbu pronásledování stěžovatele, kdyby se do Pákistánu vrátil. Krajský soud se v odůvodnění opírá o již cit. rozsudek NSS 1 Azs 321/2020, který se týkal údajného příslušníka víry Ahmadíja a opravdu v něm NSS uzavřel, že je potřeba se v prvé řadě věnovat věrohodnosti stěžovatele. Krajský soud ale pominul, že v minulém případě nebylo věrohodné ani to, **zda byl tehdejší stěžovatel vůbec Ahmadíjcem**. NSS v bodě 26 rozsudku 1 Azs 321/2020 cituje žalovaného, který jasně uvedl, že měl pochybnosti nejen o příkořích, které stěžovatel popisoval, ale vůbec o tom, zda je Ahmadíjcem. Ovšem hned v následujícím bodě NSS uvedl, že zjištění o zacházení s Ahmadíjci v Pákistánu jsou natolik závažná, že by ve spojitosti s tvrzeními žadatele mohly ospravedlnit udělení některé z forem mezinárodní ochrany, kdyby byl stěžovatel opravdu Ahmadíjec (1 Azs 321/2020, bod 27).

[18] Právě to odlišuje nynější případ. Žalovaný věděl, že je nejprve nutné zjistit, zda je stěžovatel skutečně Ahmadíjec, a dokonce to dle svých slov považoval za klíčové. Hned na to v rozhodnutí stojí, že stěžovatel „*velmi pravděpodobně může být příslušníkem této náboženské skupiny*“ (s. 10) a na dalších 16 stranách žalovaný s touto informací pracuje jako „s hotovou věcí“. Krajský soud tuto prvotní úvahu přešel bez dalšího a rovnou se přesunul k věrohodnosti stěžovatele ohledně toho, jakým všem útokům musel on a jeho rodina v Pákistánu čelit (přičemž tuto otázku posoudil nesprávně, viz předchozí část tohoto rozsudku).

[19] NSS zdůrazňuje, že dle rozhodnutí žalovaného je stěžovatel členem silně diskriminované a utlačované náboženské skupiny, o níž je z informací o zemi původu (Pákistán) známo, že čelí pronásledování. Váhu jednotlivých příkoří nutno posuzovat se zřetelem na tuto skutečnost a zejména s ohledem do budoucna, tedy co stěžovateli hrozí po návratu do Pákistánu. V nynější věci nadto stěžovatel tvrdí, že je synem regionálního předáka ahmadíjské komunity (srov. bod [2] výše).

[20] NSS upozorňuje, že kvůli tzv. protiahmadíjským zákonům a trestnému činu rouhačství hrozí v Pákistánu Ahmadíjcům až několikaleté tresty odnětí svobody. Tyto zákony jsou navíc aktivně vymáhány. Při vydávání dokladů totožnosti jsou Ahmadíjci nuceni zapírat svou víru, pokud však víru vyjeví, jsou diskriminováni. Přímo pákistánská ministerstva na federální i provinční úrovni uplatňují pravidla diskriminačně vůči náboženským menšinám, a vůči Ahmadíjcům obzvlášť. Největší ochrany se jim v Pákistánu dostalo od Nejvyššího soudu, který nařídil zavedení komisaře, který by dohlížel nad dodržováním jejich základních práv a zajišťoval ochranu jejich chrámů. Pozici komisaře ale moc výkonná nijak nezavedla a kromě obecných proklamací o snaze komisi zřídit se nic od roku 2014 nezměnilo. Z Informace Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, kterou žalovaný cituje, vyplývá, že stoupenci hnutí Ahmadíja jsou

prokazatelně vystaveni útokům jak ze stran soukromých osob, tak státních orgánů a bezpečnostních složek. Všechny tyto informace o situaci Ahmadíjců v Pákistánu jsou součástí správního spisu a pochází jak od ministerstev různých zemí, mezinárodních organizací, tak neziskových organizací. Jedná se zároveň o situaci dlouhodobou – zprávy jsou z let 2017-2020 a některé popisují události až z roku 2014.

[21] V tomto ohledu je třeba upozornit na rozsudek Soudního dvora EU, který se shodou okolností týkal právě příslušníků hnutí Ahmadíja v Pákistánu. Soudní dvůr ve vztahu ke dvěma žadatelům o azyl, kterým se ještě žádné konkrétní příkoří zatím nestalo, vysvětlil, že obavy žadatele „*jsou oprávněné, jestliže příslušné orgány s ohledem na osobní situaci žadatele mají za to, že je důvodné domnívat se, že po jeho návratu do země původu bude vykonávat náboženské akty, které jej vystaví skutečnému nebezpečí pronásledování. Při individuálním posuzování žádosti směřující k získání postavení uprchlíka uvedené orgány od žadatele nemohou důvodně očekávat, že se těchto náboženských aktů vzdá*“ (rozsudek SDEU ze dne 5. 9. 2012 ve spojených věcech C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, bod 80). Pokud by tedy stěžovatel musel po návratu do Pákistánu svou víru skrývat na veřejnosti, aby se vyhnul kriminálním postihům, jednalo by se o pronásledování. Nutno podotknout, že stěžovatel na všechny tyto závěry poukazoval již v žalobě a krajský soud se s nimi nijak nevypořádal.

[22] Ostatně NSS již mj. s odkazem na cit. rozhodnutí SDEU vysvětlil, že odůvodněný strach z pronásledování z důvodu náboženství ve smyslu § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, může být shledán i v případě příslušníka určitého náboženského společenství, který v minulosti nebyl vystaven žádnému konkrétnímu aktu pronásledování, pokud bude v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že už z důvodu jeho členství je přiměřeně pravděpodobné, že by pronásledování z tohoto důvodu byl v budoucnu vystaven. Takovou přiměřenou pravděpodobnost pronásledování lze shledat i v důsledku kriminalizace členství v daném náboženském společenství, přičemž rozhodující je zejména skutečná praxe v zemi původu, tedy pravděpodobnost stíhání v praxi země původu žadatele o mezinárodní ochranu (rozsudek ze dne 29. 8. 2019, čj. 9 Azs 39/2019 - 77, č. 3924/2019 Sb. NSS, ve věci *čínských křesťanů*, body 37 a 38).

[23] Proto jsou úvahy žalovaného a krajského soudu chybné. Pokud soud a žalovaný dospěli k tomu, že stěžovatel je Ahmadíjec, měli se zabývat i tím, jaká by byla jeho situace po návratu do Pákistánu. Touto otázkou se museli zabývat, i když měli za nevěrohodné minulé konkrétní útoky na jeho osobu (NSS pro pořádek opakuje, že jejich závěry o rozporech v azylovém příběhu nejsou správné – viz výklad výše).

[24] Nakonec jen ve stručnosti k otázce vnitřního přesídlení. Žalovaný stěžovatele odkázal na možnost přestěhovat se do města Rabwah, které bylo vytvořeno ahmadíjským obyvatelstvem. Sám žalovaný ale přiznává, že právě pro vysokou koncentraci Ahmadíjců ve městě zde dochází k fyzickým útokům a život v něm není bezpečný. Uvádí to ale bez dalšího a nijak se s tímto problémem nevypořádává. Stejný argument žalovaný jako stěžovatel uvedl už v minulosti, kdy mu NSS nedal za pravdu (usnesení 9 Azs 157/2021 - 29, bod 5, stejně jako usnesení ze dne 20. 1. 2022, čj. 10 Azs 325/2021 - 33, bod 10).

IV. Závěr a náklady řízení

[25] Kasační stížnost je proto důvodná. NSS rozsudek podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil. S ohledem na důvody zrušení rozsudku (většinu pochybení lze přičíst již žalovanému) NSS zrušil též žalobou napadené rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 4 s. ř. s.].

[26] Pokud se snad v dalším důkazním řízení neukáže jako mylné (stávající) východisko žalovaného, že stěžovatel je Ahmadíjec, je třeba vyjít z toho, že azylový příběh stěžovatele není nevěrohodný, ledaže žalovaný ukáže v dalším řízení a na základě nových důkazů (včetně případného dalšího pohovoru) opak. Jestliže žalovaný bude stále mít za to, že stěžovatel nebyl v minulosti pronásledován ve smyslu zákona o azylu, pak zváží ve světle výše představené judikatury, zda samotná příslušnost k hnutí Ahmadíja v Pákistánu zakládá odůvodněný strach z pronásledování a je proto důvodem pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Žalovaný přitom zváží kriminalizaci ahmadíjského vyznání v Pákistánu, respektive její faktické vymáhání pákistánským státem, stejně jako otázku násilí ze strany fyzických osob, proti kterému státní orgány nijak nezasahují. Vezme přitom v potaz též jednotlivé stěžovatelem tvrzené skutečnosti (mj. jím popisovaná příkoří, stejně jako to, že údajně má být synem regionálního předáka ahmadíjské komunity).

[27] NSS již nepovažoval za nutné provádět dokazování dopisem a v něm obsaženými fotografiemi, který soudu a současně žalovanému zaslal na obranu stěžovatele předseda ahmadíjského společenství v České republice. I k tomuto dopisu a informacím tam uvedeným však přihlédne v dalším řízení žalovaný.

[28] NSS je posledním soudem, který o věci rozhodl. Proto musí určit náhradu nákladů celého soudního řízení. O náhradě rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel sice byl ve věci úspěšný, ovšem žádné náklady řízení mu v řízení před krajským soudem ani před NSS nevznikly. Žalovaný pak ve věci úspěch neměl. Proto NSS rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o žalobě ani o kasační stížnosti (výrok III).

[29] NSS ustanovil stěžovateli usnesením ze dne 10. 1. 2022 advokáta pro řízení o kasační stížnosti. Hotové výdaje a odměnu za zastupování advokáta v takovém případě platí stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Odměnu advokáta tvoří odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti, tj. za dva úkony právní služby – převzetí věci a doplnění kasační stížnosti. Odměna podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, činí 3 100 Kč za úkon [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu]. Ke každému úkonu právní služby je třeba připočíst 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Advokát je plátcem DPH, odměna 6 800 Kč je proto navýšena o 21 %, tj. o 1 428 Kč. Celková částka ve výši 8 228 Kč bude vyplacena z účtu NSS do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku (výrok IV).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. června 2022

Zdeněk Kühn
předseda senátu